

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ
ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)*

25 березня 2026 р

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 337 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

Електронна версія збірника містить додаткові публікації, що з технічних причин не увійшли до друкованого примірника.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове.

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

Проте, рівні репродуктивних втрат залишаються неприйнятно високими, що потребує поглибленого вивчення причин та вжиття профілактичних заходів. Досягнення в країнах ЄР ВООЗ та ЄС нижчих рівнів материнської смертності, частоти абортів свідчить про потенційні можливості поліпшення репродуктивного здоров'я.

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ПЕРСОНАЛОМ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

**Брухно¹ Р.П., Яворовський¹ О.П., Зінченко¹ Т.О., Харчук² Л.В.,
Баношенко³ Н.М.**

¹Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,

²Державна служба України з питань праці,

³Навчальний центр з охорони праці та промислової безпеки ТОВ ГНМЦ

Кадрове забезпечення закладів охорони здоров'я в Україні за останні 15 років зазнавало впливу виражених міграційних процесів, скорочення загальної чисельності населення в країні, окупації частини окремих регіонів України в період АТО, пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення РФ на територію України.

У 2014 році, на фоні окупації частини території України зафіксовано зменшення забезпеченості лікарями на більше ніж 13%. А у 2021 році, на фоні пандемії COVID-19, відбулося рекордне зменшення забезпеченості лікарями до рівня 35 на 10 тисяч населення (зменшення майже на 37% у порівнянні з 2013 роком).

Тут варто відзначити, що мова йде не про забезпеченість активно практикуючими лікарями, а про загальну забезпеченість, в тому числі керівниками, статистами, гігієністами тощо. Дані наукової літератури свідчать, що реальна забезпеченість практикуючими лікарями в Україні майже на 40 % нижча за показники загальної забезпеченості лікарями.

Змін зазнала й безпосередньо забезпеченість населення лікарями різних спеціальностей на 100 тис. населення. Зменшення забезпеченості лікарями хірургічного профілю було близьке до 5% у допандемічний період із різким спадом на 16% в період пандемії COVID-19. Але, в той же час, зафіксовано значне зменшення забезпеченості лікарями не хірургічного профілю, яке скоротилося на 25,6% за період із 2010 по 2019 роки із подальшим скороченням ще на 24,6% за наступні 2 роки.

В свою чергу, забезпеченість населення лікарями ЗПСМ в Україні за період із 2010 по 2021 роки зростає на 84,7% та досягла рівня в 34,9 на 100 тис. населення.

При цьому, було зафіксоване значне скорочення забезпеченості дітей віком до 18 років педіатрами та збільшення їх забезпеченості лікарями ЗПСМ. Так, забезпеченість педіатрами на 100 тисяч дитячого населення за період із 2010 по 2021 роки знизилася на 53%. В той же час, забезпеченість лікарями ЗПСМ значно зростає, досягнувши пікового значення у 323,46 осіб на 100 тис. дитячого населення станом на 2019 рік (на 22% більше ніж у 2010 році) з подальшим скороченням на фоні пандемії COVID-19. При цьому, забезпеченість новонароджених неонатологами зростає за 12 років на 54,3 %.

Кількість середнього медичного персоналу в системі охорони здоров'я України за 15 років скоротилася майже в 2 рази із рівня 466816 осіб у 2010 році до рівня 243664 осіб у 2024 році. При цьому, забезпеченість середнім медичним персоналом на 10 тисяч населення за період із 2010 по 2021 роки знизилася на 60,6%. Співвідношення кількості лікарів до середнього медичного персоналу у 2010 – 2024 роках продемонструвало чітко виражену, сталу тенденцію до зниження. Так, за 15 років показник скоротився фактично на 32 % (із рівня 1:2 до рівня 1:1,5).

Таким чином, кадрове забезпечення системи охорони здоров'я України зазнало критичних кількісних та структурних змін під впливом війни, пандемії, міграції, демографічної кризи. Виявлені тенденції скорочення та структурної деформації кадрового потенціалу можуть стати вагомою причиною розвитку деструктивних змін в системі охорони здоров'я шляхом зниження фізичної

доступності медичної допомоги, погіршення якості медичних послуг (зокрема, безпосереднього догляду за пацієнтами) тощо.

ВПЛИВ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ НА ОРГАНІЧНИЙ ВУГЛЕЦЬ ГРУНТУ АГРОЕКОСИСТЕМ

Бунас А.А., Ткач Є.Д., Дворецький В.В., Мовчан І.П., Дворецька О.М.

Інститут агроекології і природокористування НААН України

Фундаментальним компонентом будь-якої агроecosистеми є органічний вуглець ґрунту (SOC) який визначає їхню продуктивність, біологічну стабільність і клімат регулюючу функцію. За оцінками FAO у верхньому шарі ґрунтів (0–30 см) акумульовано близько 680–800 млрд т вуглецю, що робить ґрунт одним із найбільших глобальних резервуарів вуглецю. Високоєфективні агротехнології, зокрема систематичне, а подекуди надмірне застосування пестицидів і мінеральних добрив, суттєво модифікує процеси трансформації органічної речовини, впливаючи на кількісні та якісні параметри SOC.

Пестициди впливають на органічний вуглець переважно опосередковано, змінюючи структуру та функціональний склад мікробіому та ферментативну активність ґрунту. Виявлено, що багаторазове застосування певних триазинових та фосфорорганічних препаратів знижує вміст вуглецю мікробної біомаси на 10–40 % впродовж перших 30–60 діб після застосування. У довготривалих польових дослідах (10–20 років) фіксується зменшення SOC на 0,05–0,15 % абсолютних одиниць за десятиліття, що еквівалентно втратам 0,5–1,5 т С/га у верхньому горизонті. Одночасно спостерігається зниження активності дегідрогеназ і β-глюкозидаз на 15–35% та підвищення емісії CO₂ на 5–20 % у післяобробний період.

Мінеральні добрива мають подвійний вплив на SOC. Дослідженнями виявлено, що агрономічно обґрунтоване внесення азоту (60–120 кг N/га) стимулює не лише формування рослинної біомаси, а прогнозовано сприяє приросту SOC на 0,1–0,3 т С/га щороку завдяки збільшенню надходження